BIBLIOTECA MARCEL·LÍ DOMINGO
Recull de premsa local i comarcal

Pintor per partida doble a Tortosa Jesús

XAVIER GARCIA
ESCRIPTOR I PERIODISTA

El pintor tortosí Albert Fabà, al seu estudi, aquesta setmana. FOTO: JOAN REVILLAS

Pintor de parets (calia guanyar-se la vida) i pintor de quadres (cal treure a fora el que hi ha a dins), el tortosí Albert Fabà (nat el 1927, el desembre 90 anys) és un tipus humanament, artísticament i políticament considerable que, si ara en la seva solitud vegetal continua impressionant, ja m'imagino que devia fer tronar i ploure en la seva joventut i maduresa dels anys 50, 60, 70 i 80.

Tot des de Tortosa, tan afligida quan la guerra, que ell va viure amb deu anyets. Després –i ja per sempre– l'art, amb la pintura al capdavant, els paisatges, els amics, la família, les tertúlies i grups artístics, les exposicions i, en fi, també en primer rengle, els diversos combats polítics i socials, que són un únic combat, el de la justícia social amb llibertat. És evident que havia de tenir una llarga parlamentada amb Albert Fabà, a qui havia començat a tractar fa molts anys.

Ara l'ocasió s'ha acomplert, i la seva filla, Imma, activíssima dona del món associatiu tortosí (cultural, teatral, sanitari, ecològic i antinuclear) em condueix pels intricats camins de la Muntanyeta tortosina, per sobre de l'antic Seminari, on va regnar durant dècades la fèrula episcopal del Bisbe Moll.

Recordo aquests camins pels quals vaig transitar, ara fa 48 anys (Mare Santíssima!), anant a veure, en bona companyia de cristians progressius i progressistes, el Dr. Manyà, que tantes consciències forjà aquells temps. Estic convençut, al marge de la fe religiosa, que Fabà va ser una d'elles.

I és que l'artista, en el ple del seu activisme artístic i polític, tenia una figura que l'acostava als profetes bíblics: bona còrpora, barba tocada i retocada durant les llargues meditacions i testa ben posada, com una fita termenera entre dos camps: els del poble i els del poder. Ben aviat va tenir clar que es decantava pels primers.

La Imma Fabà em planta davant la casa dels seus pares, Albert i Cinta, en un turonet arbrat, magníficament agençat amb les mans de tota la família ja fa vint anys, des d'on s'albira la plana fluvial que presideix Tortosa i, al fons, la mola pètria del Port. Hi han de ser feliços: esplèndida vista, aire salutífer, tot sembla alat i lleuger i, entre l'arbreda, els contorns de les personalitats desfilen i es perfilen amb una transparència suau, però consistent. M'hi sento la mar de bé, allunyat per una estona del brogit de la fúria i el soroll de la ciutat.

> Fabà és un tipus artísticament i políticament considerable

Em miro amb detenció admirada aquest Homenot del Sud, ara amb el suport d'una crossa que l'ajuda:

-Si no fos per estos ginolls encara podria gambar per estos camins. Però, bueno, lo cap encara carbura i, mira, vaig decidir allunyar-me de la ciutat, perquè, escolta, sense deixar les convicions, es tracta de viure i no estar tot lo dia amb el nyic nyic de la política tal com la tenim ara.

-Deus estar esperançat amb la revolta política catalana.

-Ja veurem com ne sortirem de tot això, perquè ni partits ni persones han estat preparats per a tot este rosari. I és que em sap greu dir que ja no em crec res de la Història, però, això sí, de bones persones n'hi ha a tot arreu. Ara, vols que et digui?, m'estimo més un de dretes intel·ligent que un ruc d'esquerres.

-En deus haver conegut de les dues sèries.

De 'Delta 51' a 'Macla 65': el compromís

Com en tantes altres ciutats catalanes, Tortosa patí greument la destrucció de les bombes (hi ha exposicions i llibres de fotos que ho documenten amb detall). Així i tot, després de tanta devastació física i humana (morts, exiliats, desemparats), a finals dels anys 40, els nois que havien nascut quinze o vint anys abans i que van sobreviure van començar a trobar-se i van intentar portar a terme les seves inquietuds humanes, culturals i artístiques, tractant de llaurar-se un futur.

Albert Fabà era un d'ells, al costat d'altres resistents com Manuel Pérez Bonfill, Jesús Massip i Gerard Vergés, escriptors, i gent del món de l'art i la crítica, com els pintors Ferran Arasa, Joan Antó, Amadeu Pallarès, Pere Benet Domingo, Josep Benet Espuny, Francesc Todó (que ja vivia a Barcelona) i Roberto Escoda, l'escultor ampostí Innocenci Soriano Montagut, així com els crítics Maties Ballester Cairat, Francesc González Cirer i Francisco Gas Carpio, els quals movien tertúlies al Bar Negresco, de Tortosa, i exposicions, conferències i concerts. Així sorgí el grup Amics de l'Art i, després, el Círculo Artístico, amb convocatòries de concursos de pintura i la reivindicació del gran pintor tortosí, Francesc Gimeno, que havia mort uns vint anys abans.

Les relacions d'aquest grup amb els artistes de Barcelona (que havien creat Dau al Set) van ser constants, i així van veure's exposicions de Tàpies, Tharrats i d'altres, que influenciaren poderosament el grup que el 1951 va crear 'Delta 51', amb Fabà i Carles Vallès entre ells, els quals, amb l'acció promotora de Ballester Cairat i González Cirer, van apostar pels nous corrents artístics (abstracció, informalisme, nou realisme, etc) amb una clara oposició a l'art oficial i acadèmic del franquisme. Grans personalitats, com el ceramista Llorens Artigas, el pintor Josep M. de Sucre i els crítics Alexandre Cirici Pellicer i Sebastià Gasch, van visitar Tortosa i van admirar la vivacitat del seu món cultural.

Més tard, els anys 60, amb les implicacions polítiques que significava haver de conviure amb una dictadura que perseguia qualsevol dissensió, els artistes tortosins que van voler comprometre's amb les lluites socials van crear 'Macla 65' (fruit de la iniciativa dels grups d'Estampa Popular, impulsors d'acostar l'art realista al poble) i aquí, junt amb Manolo Pérez Bonfill i un jovenissim Frederic Mauri, pintor, hi tornem a trobar un exultant Albert Fabà, al costat d'altres joves artistes, com Agustí Forner, Ferran Chavarria, Ferran Vilàs, Ferran Cartes i Jesús M. Rodés, tots simpatitzants o militants compromesos amb el PSUC. Amb l'estat d'excepció de 1969, que significà la presó per a alguns d'ells, el grup es va desfer.

Font: biblioteca.tortosa.cat